

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg kan fortsat henholde mig til mit svar til hr. Keld Andersen på spørgsmål nr. 514 af 26. januar 1981. Når jeg ikke kan svare mere præcist, hænger det selvsagt sammen med, at ministeriets overvejelser af, om den del af projektet, der nu søges godkendt som højskole, opfylder betingelserne herfor, ikke er afsluttet.

Jeg kan derfor anstændigvis alene give et tilsagn om at søge behandlingen af og dermed min stillingtagen til dette andragende fremskyndet mest muligt.

Spm. nr. 594

Til *udenrigsministeren* (10/2 81) af:

Arne Melchior (CD):

»Hvad skal der forstås ved betegnelsen »solidaritetsarbejdere«?»

Begrundelse

Efter oplysninger i pressen vil Mellemfolkeligt Samvirke sende u-landsfrivillige med denne betegnelse til Moçambique. Da man må antage, at der ikke er tale om personer fra Polen, bør det oplyses, hvilken grad af solidaritet de pågældende skal udvise, hvem eller hvad solidariteten skal gælde, om den skal være større, mindre eller anderledes end andre u-landsfrivilliges solidaritet, og på hvilken måde solidariteten vil blive målt.

Vil de omtalte frivillige blive udsendt med statsstøtte?

Besvarelse (13/2 81):

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Ansøgningen fra Mellemfolkeligt Samvirke om støtte til opbygningen af et frivilligprogram blev – efter at have været behandlet i Styrelsen for Internationalt Udviklings-samarbejde – godkendt af udenrigsministeriet i slutningen af januar måned 1981. Godkendelsen omfattede 1,4 mill. kr. i indeværende år og 3,7 mill. kr. i 1982, finansieret af de midler, der stilles til rådighed for samarbejdet med udviklingslandene.

Der er med udenrigsministeriets godkendelse af Moçambique-programmet forudsat gennemførelse af et frivilligprogram efter samme retningslinier som i de 5 andre afrikanske lande, hvortil Mellemfolkeligt Sam-

virke udsender frivillige. I alle disse lande er det en forudsætning for at kunne gennemføre et effektivt bistandsarbejde, at den frivillige skal være loyal over for det land, han eller hun arbejder i, og respektere dets styreform. På grund af Moçambiques økonomiske og politiske situation – der igen må ses i lyset af den langvarige og blodige afkoloniseringsproces, FN's sanktionspolitik mod Sydrhodesia og det spændte forhold til Sydafrika – vil det utvivlsomt blive uhyre vanskeligt at arbejde i Moçambique som frivillig. En effektiv bistandsindsats må derfor kræve en særlig motivation hos de kommende frivillige.

Mellemfolkeligt Samvirke har over for mig understreget, at der ikke er tale om en politisk udvælgelse af de frivillige til Moçambique.

Hvad endelig betegnelsen »solidaritetsarbejder« angår, har Mellemfolkeligt Samvirke oplyst, at man har anvendt denne betegnelse som en oversættelse af det portugisiske udtryk »cooperantes«. Såvel World University Service (WUS), hvis danske afdeling har sendt en række frivillige til Moçambique, som de svenske Afrikagrupper, der har frivillige i Moçambique, finansieret af SIDA, har da også brugt udtrykket »solidaritetsarbejder« som oversættelse af udtrykket »cooperantes«. Det fremgår samtidig klart af annoncen, at det drejer sig om udsendelse som u-landsfrivillig.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m.v.

(Lovforslag nr. L 150. Fremsat 29/1 81).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jytte Andersen (S):

Den socialdemokratiske folketingsgruppe har påtaget sig et politisk ansvar for sammen med vore tre forligspartnere at dæmpe stigningen i de offentlige udgifter. Dette politiske medansvar medfører, at også uddannelsesområdet må gøres til genstand for bespa-

[Jytte Andersen]

relser, ikke alene i indeværende år, men også i årene fremover.

Det folkelige oplysningsarbejde er et overordentlig værdifuldt element i vort uddannelsesbillede, men trods den kendsgerning, at fritidsundervisningen kun medfører en meget beskednen byrde for hele undervisningssektoren, har det ikke været muligt at friholde fritidsundervisningen for besparelseskravet.

Fritidsundervisningen hviler på to meget væsentlige principper: at det skal være muligt at starte undervisning i alle emner og i alle egne, hvis der er tilstrækkeligt mange interesserede i de pågældende emner, og at undervisningen kan forestås af lærere, som kommer fra alle samfundslag, og som har sit erfaringsgrundlag fra det almene arbejdsliv. Muligheden for det frie og forholdsvis spontane initiativ i det frivillige oplysningsarbejde skal der efter den socialdemokratiske gruppes opfattelse værnes om, og det er i dette perspektiv, forslagene om besparelserne skal ses.

Lovforslaget indeholder en lønreform, som medfører en mere nuanceret løngraduering, og samtidig foreslås en ligestilling med hensyn til specialundervisningstillægget for folkeskolen, ungdomsskolen og fritidsundervisningen. Det sikrer samtidig en bedre balance imellem de små og de store skoler.

Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger til den kritik, som er kommet frem af ministerens først udsendte lovforslag.

Der har fra fritidslærernes side været fremført synspunkter og krav, som egentlig er rimelige, men som for nogle kravs vedkommende ikke kan indpasses i det grundlag, fritidsundervisningen hviler på. Kravet om tryghed i ansættelsen forekommer rimeligt, men vi kan ikke se bort fra, at det i nogen grad strider imod ønsket om det frie og spontane initiativ. En fastere ansættelsesform ville være rimelig, men kravet om kommunalisering ville uvægerligt blive en følge deraf, og det ville ud fra en socialdemokratisk opfattelse være meget uheldigt.

Kravet om forhandlingsret kan også, set ud fra en socialdemokratisk synsvinkel, forekomme rimeligt, men spørgsmålet er, om det ikke på dette område kan give bagslag. Inden for fritidslovens område er 30.000–40.000 mennesker beskæftiget helt eller delvis. Af disse 30.000–40.000 mennesker er omkring 3.000 organiserede, og man

kan sætte spørgsmålstegn ved, om denne kendsgerning er et udtryk for, at fritidslærerne egentlig er meget godt tilfredse med, at man når frem til timelønnen gennem indirekte forhandling, idet den beregnes på basis af folkeskolelærerlønningerne.

Der har fra forskellig side været rejst tvivl og sat spørgsmålstegn ved, om ministeriets beregninger er korrekte, og jeg vil godt i denne forbindelse spørge ministeren om følgende: hvis det mod forventning viser sig, at de foreliggende beregninger ikke holder stik, men at omlægningen vil give større besparelser, vil ministeren så være parat til at gå ind i overvejelser om eventuelle overgangsordninger eller nedsættelse af timekravene for opnåelse af henholdsvis grundløn og anciennitetsløn?

Trods det faktum, at den socialdemokratiske gruppe gerne havde set, at fritidsundervisningen ikke blev gjort til genstand for besparelsesindgreb, skal jeg efter omstændighederne på gruppens vegne anbefale lovforslaget.

Bundgaard Nielsen (V):

Venstre kan tilslutte sig ophævelsen af 72 timers reglen i ungdomsskolen. Det er en tvangsforanstaltning, som jeg aldrig har kunnet forstå nødvendigheden af i en skoleform, der i øvrigt alene bygger på frivillighed, lyst og interesser.

Derimod må jeg stærkt kritisere, at 7 ud af 12 numre i § 1 i forslaget er bemyndigelser til undervisningsministeren til at kunne fastsætte honorarer og lønninger efter forhandling med finansministeren.

For det første frygter vi, at regler, der ensidigt kan fastsættes af ministrene, vil kunne bruges til at fremtvinge strukturændringer inden for fritidsundervisningen i retning af en centralisering, som venstre absolut er modstander af.

Overførelsen af den prøveforberedende undervisning i 9.–10. klasse og HF fra oplysningsforbundene til amterne er et skræmmebillede. I Nordjyllands amt steg udgifterne fra 20 mill. kr. til 70 mill. kr. Netop på dette område vil venstre gerne være med til besparelser, enten ved at føre forberedelseskurserne tilbage til oplysningsforbundene eller ved, at der opkræves gebyr hos kursusedtagerne.

[Bundgaard Nielsen]

I øvrigt har venstre som ændringsforslag til finanslovsforslaget stillet besparelsesforslag, f.eks. vedrørende en sanering af fagrækken, efteruddannelsen af ledere og lærere, fritidskonsulenters aflønning, begrænsning ved dublering af hold samt betaling af lokaleleje. Det alene vil spare ca. 21 mill. kr.

For det andet synes venstre ikke om, at lønmodtagerne overhovedet ikke har indflydelse på lønfastsættelsen. En sådan indflydelse kan sikres ved en sammenkædning af reglerne med de aftaler, der træffes med andre undervisergrupper, eller ved, at lovteksten indeholder klare retningslinjer.

Venstre er af den opfattelse, at lederne i ungdomsskolen og i fritidsundervisningen absolut ikke er højtlonnede. Det er dem, der er initiativtagerne, og som udfører det store forberedelses- og tilsynsarbejde, uden hvilket det hele intet blev til. Hvis ikke disse folk var idealister, gik arbejdet i stå, og man oplever da også, at lederne kører træt allerede efter en kort årrække i jobbet.

Venstre vil gerne drøfte ministerens forslag om, at honoraret beregnes på en sådan måde, at lederne ved de små skoler får forbedrede forhold. Vi ved imidlertid ikke endnu, hvad der ligger i ministerens bemærkninger om at ville beregne honoraret som en kvotadel efter skolens størrelse. En generel nedsættelse af honorarerne er vi modstandere af, og vi må hævde, at lovteksten skal indeholde klare regler i stedet for bemyndigelser.

Med hensyn til antagelse af pædagogisk medhjælp mener vi, at arbejdsbyrden alene skal være afgørende herfor. Hvis det samlede lederhonorar som hidtil bliver afhængigt af undervisningstimetallet, bør man lokalt kunne beslutte, hvornår man vil ansætte en pædagogisk medhjælp. Det samlede honorar skal blot fordeles på to eller flere personer.

Angående lærerlønningerne er det venstres opfattelse, at de lærere, der har opnået anciennitetstillæg, bør fortsætte på deres nuværende lønniveau. Det vil være uanstændigt at fjerne et allerede opnået anciennitetstillæg.

Venstre kan tilslutte sig, at man for fremtiden indfører en begyndelsesløn, der er 15 pct. lavere end grundlønnen, men til gengæld bør man kunne nå op på grundløn og senere anciennitetsløn, når man har undervist et vist antal timer. Vi kan acceptere 500 timer efter mindst 2 år og ikke, som ministeren foreslår,

inden for 2 år. Ministerens forslag vil fremme tendensen til heltidsbeskæftigelse, hvor venstre ønsker den bredest mulige rekruttering af lærere til fritidsundervisningen.

Venstre kan tilslutte sig bestemmelserne om befordringsgodtgørelse. Blot mener vi, at kommunalbestyrelserne skal fastsætte regler og ikke blot kan. Vi kan også tilslutte os ændringerne vedrørende specialundervisning.

Venstre havde helst set, at man ikke allerede nu ændrede fritidsloven, og vi er som nævnt kritiske på en række områder. På den anden side vil venstre godt have medansvar for lovgivningen på fritidsområdet, som vi føler meget for, men det vil altså kræve en vis fleksibilitet fra undervisningsministerens side.

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg vil gerne sige, at det konservative folkeparti er tilhænger af besparelser i mindst det omfang, ministeren går ind for på sit område. Men jeg vil godt understrege, at det er vigtigt, at besparelser ikke rammer få, udvalgte områder som f. eks. fritidsundervisningen for voksne og studenterkurser. Jeg kunne pege på et område, nemlig interessegrupper for børn og unge. Der var nok penge at hente. Efterhånden er der så mange tilbud til børnene, at vi snarere kan tale om overstimulerede børn end det modsatte.

Vi har tidligere været med til at spare på fritidsområdet. De seneste besparelser var dem, der fremkom ved at forhøje deltagerbetalingen. Jeg vil godt spørge ministeren, hvor meget der kom ud af disse besparelser. Svarer de til det, man havde forventet?

Med hensyn til det foreliggende lovforslag vil jeg gerne støtte ændringerne inden for ungdomsskolekursus, således at de unge mennesker ikke længere skal være forpligtede til at deltage i mindst 72 timer. Vi vil også gerne støtte en nedsættelse af tillægget for specialundervisning, ligesom vi synes, det er en god ting, at man nu kan overlade til de enkelte kommuner at give befordringsgodtgørelse til lærere i fritidsundervisningen.

Jeg vil godt sige, at vi er lidt bekymrede med hensyn til dette lovforslags bemyndigelser til ministeren vedrørende lønfastsættelsen. Man kunne forestille sig, at man også inden for dette område gik ind for en forhandling med de pågældende lærere.

[Karen Højte Jensen]

Men det, der bekymrer os mest i dette forslag, er reglerne om anciennitet. Umiddelbart virker de foreslåede regler om overgang fra den nye begyndelsesløn til grundløn og fra grundløn til anciennitetsløn meget stramme. Især ser vi konservative med bekymring på, at aflønningen af lærere i aftenhøjskolen rammes. De private oplysningsforbund har et stort udbud af specielt kulturelle aktiviteter, og til disse aktiviteter benyttes højt kvalificerede lærere. Denne høje standard vil vi gerne bibeholde, men det tror jeg vil være vanskeligt efter lovforslaget. Jeg vil godt spørge ministeren, hvor mange af de lærere, der er i systemet, der rammes af de nye anciennitetsregler. Jeg tror, mange lærere inden for fritidssektoren har satset på dette i tillid til de gældende regler.

I fremsættelsen siger ministeren, at de i forslaget indeholdte lønbestemmelser har været drøftet med de berørte organisationer, og at deres synspunkter er taget i betragtning ved den endelige udformning af lovforslaget. Jeg vil gerne spørge ministeren, hvilke synspunkter det er.

Jeg håber, at vi i udvalget vil få lejlighed til at undersøge de reelle besparelser ved dette forslag. Det er mit indtryk, at de tal, vi her har fået, måske ikke er så relevante endda, og jeg mener også, det vil være givtigt at debattere, om det var muligt at finde nogle overgangsregler.

Poulsgaard (FP):

I Berlingeren i dag har Chr. Gaardø en artikel på side 7: »Slaget mod fritidsundervisningen«, og det er en jammer over, at vi nu skal til at spare igen. Han skriver i den artikel, at vi har verdens bedste fritidsundervisning, og det skal såmænd nok være rigtigt. Enhver so synes jo bedst om sine grise, og man kan komme med 120 argumenter for, at her må der i hvert fald ikke spares.

Vi kender alle sammen den ene rystende historie efter den anden fra fritidsundervisningsområdet. Vi har f. eks. Bryggerlauget i Hals, der har gjort tykt grin med fritidsundervisningen. De har påvist gang på gang, hvilke fuldstændige fjollerier der kan komme ind under fritidsundervisningen. Så jeg kan ikke rigtig deltage i de her grædmandstoner over, at man nu skal til at betale en lille smule mere, at vi skal til at spare lidt.

Det er fuldstændig vanvittigt, at man simpelt hen ikke sløjfer alt, hvad der hedder fritidsundervisning. Dermed var fritidsundervisningen jo ikke væk. Det er en fuldstændig misforståelse at tro det. Jeg har ladet mig fortælle af en af mine gode venner, der ville starte undervisning på nogle fritidsundervisningsområder, at han skulle udfylde 50 eller 60 skemaer. Da han var kommet til 40 skemaer, holdt han op. Han starter bare selv uden om alt dette, for der var elever nok.

Jeg kan også huske, hvordan man herinde i folkettinget jamrede og tudede, dengang vi skulle til at sætte betalingen en lille smule op: nu ville fritidsundervisningen fuldstændig forsvinde, der ville ingen elever være til fritidsundervisningen. Men hvad blev resultatet? Der har aldrig været så mange, som der er nu. Derfor kan jeg overhovedet ikke deltage i denne jammer.

Jeg synes, det er på høje tid, vi får taget fat på det, for hvad har det udviklet sig til? Når man tager rundt til idrætsforeninger og den slags ting, så hører man, at det frivillige arbejde, der er blevet udført og udført godt igennem tiderne af frivillige og af idealister – ikke idealister, der skulle have penge for det, men frivillige idealister – er slået i stykker, for nu skal man have 120, 130 og 140 kr. i timen, eller hvad man skal have.

Derfor skal undervisningsministeren og forligspartierne i hvert fald ikke have utak for, at de kommer med dette besparelsesforslag. Man kan bare beklage, at det ikke er meget mere vidtgående, så man ville spare meget, meget mere. Selvfølgelig har vi råd til at gå til fritidsundervisning, hvis vi vil, og selvfølgelig har vi råd til at betale det, det koster. Det skal hverken stat eller kommuner blande sig i. Vi kan fra det offentliges side stille skoler og lokaler til rådighed og så lade folk selv finde ud af det. Jeg tror endda, det mange gange vil blive billigere end alle disse timer, skemaer og ditten og skreven op: er han nu mødt, er hun nu mødt, og nu må vi have en rapport sendt; det er et spionagesystem, man kører imod voksne mennesker. Det er det jo, for er der ikke nok, så kan man ikke få lov til at køre videre.

Det er jo helt fantastisk her i det høje ting at høre vestre og konservative stå og jamre over, at et anciennitetstillæg nu skal falde væk. Hvad er det for nogle sparehelte, der er herinde i dette ting? Hvor mange små er-

[Poulsgaard]

hvervsdrivende, landmænd og arbejdsløse har ikke haft reallønsnedgang? Men dér har ikke været så mange, der har jamret sig. Hvis venstre og konservative mener noget med samarbejde med fremskridtspartiet, så skulle de selvfølgelig have sagt: vi skal spare meget, meget mere. Men dette er da et lille skridt på vejen, og vi skal være meget velvillige over for det lille skridt.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Som det har været nævnt, er dette jo en bemyndigelseslov næsten ud over alle grænser. Det kan vi ikke acceptere, heller ikke på dette område. Men specielt kan vi ikke acceptere det, fordi vi slet ikke mener, at dette område skal ind under lovgivning. Vi mener, at lønfastsættelse og arbejdsvilkår er noget, der kræver overenskomster, og som skal forhandles med finansministeren, må det vel blive.

Så vidt jeg er orienteret i hvert fald, er de forhandlinger, der er foregået, eller de samtaler, eller hvad man nu vil kalde det, mellem DAUF og undervisningsministeren ikke noget, der lægger op til den største tillid til, hvordan sådan noget foregår. Så vidt jeg ved, har DAUF sagt: ja men o.k., vi kan godt se, at der skal spares, og vi kommer med nogle forslag til, hvordan vi gør det, men så vil vi til gengæld beholde vores anciennitetstillæg. Som vi kan se af lovforslaget, har undervisningsministeren sagt: de forslag, I kommer med til besparelser, vil jeg da meget gerne tage, men jeg tager alligevel en god del af jeres anciennitetstillæg. Det er altså farligt at påpege, at der godt kan spares nogle steder, for så tager man bare lidt mere. Vi mener altså, at der skal være forhandlingsret på det her område, og det er sådan set det vigtigste i hele lovgivningen.

Vi kan også se, at der er skåret ekstra på specialundervisningsområdet, fordi man skal have samme tillæg som i folkeskolen. Jeg mener, at det er en meget mærkelig sammenligning, idet ansættelsesforholdene er så forskellige, at man ikke bare kan sige, at der skal være den samme aflønning under fritidsloven som for folkeskolelærere.

Ændringen får også stor betydning for de lærere, der underviser i dansk for indvandrede, og det kan måske blive svært at følge det op, som man fra regeringens side har lagt op

til på dette punkt. Det kan måske blive svært at finde lærere til de job. Jeg vil godt spørge ministeren konkret, hvad hun agter at gøre ved det specielle problem med indvandrerundervisningen.

Der er også et problem med, hvordan lærernes kurser rent konkret skal se ud.

Jeg synes, man skal tage hensyn til, at dette ikke er et område, hvor der kun undervises af lærere, der skal tjene lidt ekstra og måske have bygget lidt til eller sådan noget. Mange af de lærere, der faktisk underviser på dette område, underviser på heltid og er altså afhængige af den løn, de får for det.

Jeg vil godt spørge, om ministeren har haft DAUF inde at diskutere eller man bare har set på de forslag, der er kommet. Jeg vil gerne vide, om DAUF har accepteret det forslag, der ligger. Jeg vil også godt spørge, hvordan man har lavet beregningerne. Har man noget kendskab til, hvor mange lærere der vil være i de tre løngrupper, man skitserer i forslaget, når man kan beregne, hvor stort et sparegrundlag der er her?

Om 72 timers reglen vil jeg ikke sige noget konkret; det skal vi måske have ind i en anden sammenhæng, hvor vi skal diskutere timetallet for de store elever, både i folkeskolen og i ungdomsskolen. Det er nok dér, det hører hjemme.

Lone Dybkjær (RV):

Da mit partis ordfører, hr. Ole Vig Jensen, ikke kan være til stede i dag, skal jeg på hans vegne sige et par ord om lovforslaget. Jeg har fået at vide, hvad jeg skal sige, så jeg skal nok lade være med at gå nærmere ind på nogle ting, som jeg ellers, nu jeg er her på herrens mark, godt kunne have lyst til at sige om.

Det, jeg skal sige her, er, at vi naturligvis – det er jeg selvfølgelig enig i og gruppen enig i – vedkender os den overordnede målsætning, nemlig at væksten i de offentlige udgifter skal dæmpes, og dette lovforslag er et klart led i disse bestræbelser.

Når det er sagt, vil vi godt sige, at der er grund til at kigge lidt nærmere på selve udformningen af lovforslaget. Der kan være nogle utilsigtede virkninger, ligesom der hersker nogen usikkerhed omkring de besparelser, der er opgjort i lovforslaget. Vi håber derfor på, at vi ved et nærmere udvalgs-

[Lone Dybkjær]

forligssamarbejde kan nå frem til en hensigtsmæssig løsning, hvor vi samtidig tilgode- ser den overordnede målsætning.

Steen Folke (VS):

Det er helt fantastisk at høre den socialde- mokratiske ordfører, fru Jytte Andersen, stå og snakke om, at dette forslag er et udtryk for, at man i socialdemokratiet lægger megen vægt på at værne om dette område. Jeg må sandelig sige, at det er en elegant måde at værne om området på.

I virkeligheden er der tale om et ganske uhørt overgreb mod en bestemt, svagt organi- seret kategori af lønarbejdere. Der er meget få fortilfælde for, at sådan noget overhovedet har fundet sted. Jeg kunne godt tænke mig at spørge ministeren, om hun kan nævne noget fortilfælde, hvor man har gjort noget lignen- de. En meget kraftig, ensidigt dikteret lønre- duktion, det er det, det handler om, og som sagt går det ud over en gruppe, som bestemt ikke hører til de specielt velorganiserede, og det er nok ikke noget tilfælde.

Baggrunden for forslaget er som bekendt forliget mellem regeringen og de små borger- lige partier, hvor det blev besluttet at spare vistnok 44 mill. kr. på dette område. Fagfor- eningen på området, DAUF, har jo lavet sine beregninger og mener, at det er et langt stør- re beløb, der i virkeligheden vil komme ud af disse besparelser. Også jeg vil være interesse- ret i at få ministerens kommentarer til disse beregninger. Så vidt jeg ved, er det noget med 70 mill. kr., man mener der vil komme ud af det, hvis man gennemfører lovforsla- get, sådan som det ser ud nu, men der er temmelig mange uklarheder, og derfor kan det nok være lidt svært at gøre op.

Men det er ikke svært for regeringen at spare på dette område, da lønninger m.v. altså fastsættes af to ministre, finans- og un- dervisningsministeren, suverænt, idet de fag- lige organisationer simpelt hen ikke er for- handlingsberettigede, og det bliver de heller ikke efter dette lovforslag.

Nogle gange bliver området sammenlignet med folkeskoleområdet, men det er en falsk sammenligning, for lærerne under fritids- lovsområdet har hverken løn under barsel eller sygdom, de har ingen pensionsordning, de er ikke under ferieloven, de skal betale ferien ud af timelønnen. Fast ansættelse eksi-

sterer ikke for denne gruppe, de får ikke til- læg for spredte og delte undervisningssteder og -tider og andre ting, der er så karakteristi- ske for dette område. På den baggrund skal man se de timelønninger, der har været tale om, og som altså nu bliver reduceret ganske drastisk.

Realiteten er, at den store gruppe af fritidsundervisere, som i øjeblikket oppebærer anciennitetstillæg, efter forslaget vil blive ramt af en lønnedgang på op imod 30 pct. Det er fuldstændig fantastisk, at man gen- nemfører et sådant overgreb over for en be- stemt gruppe af lønarbejdere, som altså des- værre ikke er forhandlingsberettiget.

Reelt er der i kraft af dette også tale om et frontalangreb på selve fritidsloven og specielt selvfølgelig på de lærere, der har dette områ- de som hovedbeskæftigelse, og det er ikke ganske få. Det er klart, at en af konsekven- serne bliver, at lærerne vil forlade dette om- råde og prøve at finde andre job, som giver mere rimelige løn- og arbejdsvilkår. Man kan ikke være så naiv, at man tror i ministeriet, at dette ikke vil have nogle meget uheldige og skadelige konsekvenser for hele området. Måske skal man nævne som en detalje, at det ikke rigtig fremgår, hvordan overgangs- ordningen skal være, og som sagt er der i det hele taget temmelig mange uklarheder i lov- forslaget.

En ting er derimod klar. Det er dette, at ud over angrebet på lønningerne skal 72 ti- mers reglen ophæves. Også dette vender VS sig imod. Vi ser det som et led i en tendens til i det hele taget at gå væk fra bare lidt me- re sammenhængende uddannelsesforløb over til uddannelsesforløb bestående af enkelte moduler, der kan stykkes sammen. Jo mindre moduler man kommer ned på, jo rimeligere ud fra nogle nedskærings- og besparelshen- syn, men jo mindre rimeligt efter vores men- ning. Ud fra nogle hensyn, der skulle tilgode- se befolkningens behov for at blive uddan- net, har det været en god ting, at der har væ- ret stillet visse krav, selv om det ikke er alle, der personligt var interesserede i det.

Jeg synes også, det er utroligt, at ministe- ren vil legitimere det ved at sige, at de berør- te organisationers synspunkter er blevet taget i betragtning. Jeg mener, at det er lykkedes at udmanøvrere, for ikke at sige overliste, de berørte organisationer. Man har lokket dem til lidt blåøjet at komme med nogle alternati-

[Steen Folke]

ve forslag til, hvordan disse besparelser kunne føres igennem. De er troskyldigt kommet med nogle ting, og så har man plukket de ting ud, man kunne bruge, mens man har set bort fra de ting, man ikke brød sig om, og så har man præsenteret det og kan oven i købet sige, at man har taget de berørte organisationers synspunkter i betragtning ved udformningen. Det er ærlig talt groft.

Chr. Christensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er langt fra begejstret for at skulle medvirke til en lovgivning, der begrænser undervisningssektoren og den aflønning, der ydes til medarbejderne ved undervisningen.

Bortfaldet af kravet om, at en elev i ungdomsskolen skal deltage i undervisningen i 72 timer, finder vi dog rimeligt. Vi mener, det kan være berettiget, at dette krav forsvinder, og vi tror endda, at det kan fremme tilgangen til undervisningen.

Som fru Jytte Andersen gjorde gældende, er kristeligt folkeparti jo med til at bære det økonomiske ansvar, og dermed er vi inde under nødvendighedens lov også på dette område. På den baggrund vil vi ud fra et positivt sigte være med til at drøfte forslaget i udvalget. Også de tanker, der kunne komme om at pudse lovforslaget endnu bedre af, vil vi se positivt på.

Alfred Hansen (DR):

Dette lovforslag har ikke groet i retsforbundets have.

Der har været sat spørgsmålstegn, bl.a. af venstres ordfører, ved de mange bemyndigelser, der er i forslaget, og det skal man være meget opmærksom på. Det er noget, der kendetegner de forslag, som kommer fra regeringen og det må jo være ønskværdigt for enhver minister, som måske ikke rigtig tør tilkendegive, hvad de reelle hensigter er med forslaget, eller måske gerne vil have lov til at handle efter sit eget forgodtbefindende. Under SV-regeringen, da venstre var regeringsparti, kunne jeg ikke konstatere et lavere antal bemyndigelser i lovforslag. Jeg vil næsten sige, at antallet steg. Da havde man indtrykket af, at hver gang partierne var uenige om, hvad der skulle stå i et lovforslag, så skrev de i stedet for: »ministeren bemyndiges til« eller »det overlades til ministeren« eller »mi-

nisteren træffer de nødvendige foranstaltninger« osv.

Vi kunne også have lyst til at mistænke dette lovforslag for at være et konglomerat af de synspunkter, forligspartierne er blevet enige om med regeringen, sådan at dér, hvor man ikke rigtig har vidst, hvad man skulle skrive, har man givet en bemyndigelse. Det skal vi være på vagt over for. Vi ønsker fortsat ikke fra retsforbundets side at underskrive sådanne blankoveksler. Vi vil gerne vide, hvilke konsekvenser det får, hvis vi stemmer for et sådant forslag.

Jeg vil godt sige til ordføreren for socialdemokratiet, som prøver at vaske sine hænder ved at stille spørgsmål til ministeren, at de spørgsmål godt kunne være stillet på et tidligere tidspunkt. Jeg synes faktisk, at regeringen burde have fundet ud af, inden den fremsatte forslaget, om det ville få uheldige konsekvenser.

Vi har jo den seneste uge haft flere forslag til behandling, bl.a. noget om socialindkomst, hvor man straks efter, at forslaget er vedtaget, siger: hvis det nu får nogle uheldige konsekvenser, så må vi da ændre det. Hvad om regeringen fremover, inden den fremsætter forslag, inden de bliver vedtaget, er helt klar over de konsekvenser, de pågældende forslag vil få?

Retsforbundet er imod løndiktater. Vi har været imod de overenskomstindgreb, folketinget tre gange har været involveret i. Nu ser det heldigvis ud til, at arbejdsmarkedets parter selv klarer paragrafferne, og det gør de ene og alene, fordi politikerne denne gang ikke har stået og trådt hinanden over tærerne for at få lov til at gribe ind. Det er det, man har set ved de tre tidligere indgreb. Da stod de politiske partier i kø for at få lov til at gribe ind. Det har man ikke gjort denne gang, og så er det klart, at arbejdsmarkedets parter selv kan klare deres overenskomstforpligtelser.

Vi er derfor også imod, at finansministeren vil diktere, hvilke lønninger der skal gælde inden for fritidsundervisningen. Jeg mener, at finansministeren, inden forslaget kommer videre, bør invitere repræsentanter for Dansk Aften- & Ungdomsskole Forening til en snak. Der er godt nok blevet sagt, og det er jo rigtigt, at den ikke er forhandlingsberettiget, og man kan beklage, at lærerne ikke har en forening, der varetager deres fag-

[Alfred Hansen]

lige og økonomiske interesser, men det er jo da tilladt en finansminister at invitere nogle folk ind til en snak, og det vil jeg foreslå at finansministeren gør for at høre foreningens synspunkter. Det kan da godt være, der skal spares, men det er tvivlsomt, om det lige præcis er den besparelsesmodel, lovforslag nr. L 150 er udtryk for, der skal realiseres. Jeg synes, at når foreningen har tilkendegivet både mundtligt og skriftligt, at den er villig til at tale om forskellige besparelser, så bør man ikke tilsidesætte en sådan positiv indstilling.

Venstres ordfører sagde, at man ville skelne meget nøje mellem dem, der er ansat, og dem, der skal ansættes fremover. Jeg er helt enig i, at det er vigtigt, at vi i lovgivningen ikke trækker tæppet væk under folk, som har handlet i god tro og i tillid til gældende lov. Det var også derfor, jeg i går havde et ændringsforslag til afstemning om, at adgangs-begrænsning til pædagogikum ikke skulle omfatte dem, som havde påbegyndt en uddannelse, men det stemte venstre altså imod. Jeg er da glad for at konstatere, at venstre er blevet lidt mere retfærdighedsbevidst siden i går.

Retsforbundet kan som sagt ikke støtte lovforslaget. Vi vil kraftigt opfordre undervisningsministeren og finansministeren til at indbyde repræsentanter for Dansk Aften- & Ungdomsskole Forening til en snak. Og så tænker jeg på: tænk, om det var fremskridts-partiet, der var kommet med dette forslag! Hvilket ramaskrig ville der ikke være kommet fra socialdemokratiet! Men nu kan de jo så i skøn samdrægtighed vedtage forslaget.

Mimi Jakobsen (CD):

Det er synd at sige, at det er med nogen særlig lyst, vi i dag stiller en ordfører i denne debat, for jeg tror ikke, at det er et lovforslag, nogen er særlig glad for. Det er nu ikke af den grund, jeg kom for sent, det var på grund af andre ting her i huset. Men i hvert fald har jeg jo så heller ikke fået de taler med, som vi plejer at høre fra andre partier, som, samtidig med at de fremsætter forslag om dobbelt så høje besparelser, let og elegant kritiserer alt, hvad der overhovedet kommer af konkrete forslag fra forligspartiernes side. Det er jeg desværre gået glip af i dag, men det har vi hørt utallige gange før.

Jeg vil gerne sige om forslaget, at det har jo undergået nogle ændringer, siden vi startede med det. Jeg synes, det er prisværdigt, at vi i hvert fald til en vis grad har fået friholdt nogle af de mennesker, der var mest afhængige af denne indtægt, nemlig folk, der har et stort antal undervisningstimer i denne skoleform.

Jeg er meget enig med hr. Alfred Hansen i, at det ikke er sikkert, at denne måde er den bedst tænkelige at spare på. Det er en uhyre ubehagelig opgave at gå ud og fortælle folk, at de mister 15, 20, 30, 50 kr. i timen. Men spørgsmålet er jo bare, hvordan det ellers kunne have været gjort; for at besparelserne skal hjem, er der ikke ret megen tvivl om, i hvert fald ikke hos et flertal af partierne her i folketinget.

Vi er efterhånden nået frem til en anden model, som vi muligvis kunne lade indgå på et senere tidspunkt. Det kan ikke ændre denne besparelse, den må vi stå ved, og vi kan lide den lige så lidt, som jeg tror ministeren kan lide den. Men man kunne jo forestille sig, at hvis man tager konsekvensen af, at samfundet ikke vil bruge mere end det og det antal kroner på fritidsundervisning, så kunne man i stedet for at gribe ind i lønningerne lægge timetallet fast, fastfryse timetallet fra 1981 til 1982, og så har man lagt en begrænsning på, hvor meget fritidsundervisningen derindenfor kan boltre sig.

Jeg er klar over, at også det giver et hav af problemer, fordi der jo er meget lempelige regler for, hvornår man kan oprette hold, og det er noget, vi alle har syntes var af stor værdi, i hvert fald da vi havde råd til det. Men jeg kaster det også bare på bordet som noget, man muligvis kan drøfte senere.

Centrum-demokraterne må naturligvis stå ved lovforslaget, som det ligger nu.

Niels Andersen (KF):

Jeg vil gerne over for undervisningsministeren oplyse, hvis hun ikke allerede ved det, at anciennitetslønnen efter det lovforslag, der nu ligger, vil gå 13,5 pct. ned, grundlønnen vil gå 6 pct. ned og begyndelseslønnen vil gå 80,5 pct. ned.

Jeg vil gerne sige, at vi i det konservative folkeparti er tilhængere af besparelser, men set på den baggrund, at vi i øjeblikket står i en overenskomstssituation, hvor vi tildeler

[Niels Andersen]

hinanden 7-9 pct. mere i løn, er det urimeligt, at én gruppe i det danske samfund skal rammes af en løntilbagegang. Det kan jeg under ingen omstændigheder gå ind for. Dertil kommer, at de mennesker, som arbejder i fritidsundervisningen, er deltidsansatte, de får ikke løn hele året, men kun nogle få måneder om året.

Må jeg i øvrigt sige til undervisningsministeren, at jeg har prøvet at regne ud, hvor mange der eventuelt kunne komme på anciennitetsløn. Det drejer sig om mellem 5 og 6 pct. af de lærere, der i øjeblikket underviser inden for fritidsundervisningen. Derfor vil jeg spørge direkte: er det rigtigt, at undervisningsministeren for denne gruppe som den eneste vil være med til at sætte lønnen ned, hvor vi andre tildeler hinanden mere?

Der står i øvrigt i lovforslagets bemærkninger, at det ikke vil få administrative konsekvenser. Vi har fra den socialdemokratiske ordfører her i dag hørt, at det drejer sig om mellem 30.000 og 40.000 mennesker. Disse mennesker skal administreres ude i kommunerne, og vi får efter det forslag, der ligger, 3 lønsatser og 2 anciennitetstillæg at regne med. Mener ministeren ikke, at det i sig selv vil give et kæmpemæssigt administrativt apparat i kommunerne?

Jeg er også bekymret for lederne – eller initiativtagerne, som vi kalder dem. Normalt er det jo sådan, at de får 10 pct. af den udbetalte løn. Nu står der ganske vist i forslaget, at det skal inddeles i nogle kvoter. Men er det sådan, at man vil bibeholde de 10 pct., eller er det 10 pct. af den udbetalte eller kommende udbetalte løn?

Jeg vil gerne give ministeren 3 forslag til besparelser.

Jeg har tidligere fra denne talerstol sagt, at jeg finder det urimeligt – jeg tror også, venstres ordfører nævnede det – og at vi i alle tilfælde kunne indføre, at elever ved forberedelseskurser var med til at betale gildet. Dengang fik jeg nej, men jeg beder alligevel undervisningsministeren overveje, om ikke det var rimeligt, at man også foretog besparelser på dette område.

Jeg vil også gerne pege på en anden ting; det er interessegrupper for børn og unge. Normalt kalder man det ude i skolerne for »lærerens forlængede løn«, simpelt hen fordi det foregår lige efter undervisningstiden. Jeg

mener godt, at vi kunne spare på dette område.

Endelig vil jeg pege på et tredje område. Minimumskravet for at sætte et hold i gang er 20 timer. Jeg har den erfaring fra mit lederskab af et oplysningsforbund, at vi godt kunne sænke dette timetal. Der er visse fag, visse kurser, som man godt kunne sætte ned til 16 eller 14 eller 12 timer, og deri ville også ligge nogle besparelser.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg vil godt starte med at takke ordførerne. Den overvejende del af ordførerne gav tilslutning til lovforslaget, og en del af de øvrige gav tilslutning til dele af forslaget.

Jeg skal forholdsvis kort prøve på at kommentere nogle af de ting, ordførerne har været inde på.

Fru Karen Højte Jensen spurgte mig, hvad der egentlig kom ud af de besparelser, der blev foretaget sidste år på deltagerbetalingen, om de holdt stik. Der må jeg sige, at da det vedrører indeværende undervisningsår, kan vi ikke sige noget særlig eksakt om det på indeværende tidspunkt. Men der har været røster fremme fra en række af oplysningsforbundenes side om, at den forhøjelse af deltagerbetalingen, der fandt sted sidste år, kompenserede man ved til gengæld at afkorte timetallet på kurserne, og at der derfor ville ligge en væsentlig større besparelse end det, ministeriet regnede med sidste år.

Jeg kan sige, at vi har prøvet at lave en relativt grundig undersøgelse af antallet af timer, der bliver læst. Den giver et ret broget billede fra amt til amt og også et noget broget billede af de forskellige former for undervisning. Jeg har først fået tallene her i dag, men som jeg umiddelbart kan læse disse tal, er der ikke grund til at antage, at forhøjelsen af deltagerbetalingen sidste år har givet sig udtryk i en væsentlig forkortelse af timetallet og dermed altså i en større besparelse end tilsigtet. Men jeg må understrege, at jeg altså først har fået tallene fra denne undersøgelse her til morgen.

Fru Karen Højte Jensen mente, at der ville ske store skader ved at ændre reglerne for aftenhøjskolen. Dertil må jeg sige, at aftenhøjskolen, som oprindeligt var en relativt meget brugt foreteelse, nu er meget lidt brugt. Hvor andre områder har timetal på langt

[Undervisningsministeren]

over en million, har aftenhøjskolen 20.000 timer – eller 22.000 timer, for at være helt korrekt – om året, så det er altså ikke noget væsentligt område, og vi har ment i denne forbindelse, at det måske ikke var rimeligt at have den særlige form, som aftenhøjskolen er.

Endelig blev der spurgt, hvor mange lærere der vil fordele sig på de 3 trin, altså begyndelsesløn, grundløn og anciennitetsløn. I den forbindelse kan jeg sige, at jeg har haft drøftelser med flere af organisationerne inden for området, men jeg har ikke kunnet få bare i nogen måde præcise tal for, hvorledes deres lærere ville fordele sig. På den baggrund kan det i og for sig undre mig, at man nu tilsyneladende, så vidt jeg er orienteret, relativt præcist går ud og siger: ja men kun 7 pct. vil opnå anciennitetsløn, og så mange procent vil få den lønsats og så mange den lønsats. Jeg drøftede det, og jeg ved, at mine embedsmænd har drøftet det med dem, både ved denne lejlighed og i andre forbindelser, og det har været overordentlig svært at få oplysningerne. Det skal jeg ikke bebrejde organisationerne, må jeg skynde mig at sige, for det er formentlig ikke så nemt at finde ud af. Men da man nu tilsyneladende her i begyndelsen af februar har kunnet finde tallene, så vil jeg da kun sige, at jeg ville ønske, at man havde kunnet få tallene på bordet noget tidligere, for det havde for alle parter været rart, om vi havde de eksakte tal.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen spurgte mig direkte, om jeg har drøftet dette spørgsmål med DAUF. Dertil kan jeg sige: ja, jeg har haft et møde med DAUF, som jeg har haft det med andre organisationer.

Og så blev der spurgt, om de havde accepteret det. Jeg vil godt sige, at jeg ikke på nogen måde vil tage hverken oplysningsforbundene eller andre organisationer til indtægt. Jeg har et enkelt sted set, at de mente, at jeg havde gjort det. Jeg skal bestemt ikke tage dem til indtægt for dette her, for deres udgangspunkt var, at de ikke mente, at der burde spares; det blev sagt meget klart og tydeligt. Så gjorde de det, som jeg synes er fornuftigt, at de sagde: ja men hvis der skal spares, så ser vi gerne, at det gøres sådan og sådan. Jeg kan sige, at selve grundmodellen med flere trin, altså en begyndelsesløn og trinvis stigende, er en model, der har været lagt frem fra flere sider. Det er ikke eksakt

den, jeg har udformet i dette lovforslag, men selve princippet om en sådan trinvis model er blevet nævnt for mig fra flere sider, så der må vel være måde med, hvor megen modvilje man kan have imod den model. Men som sagt skal jeg ikke på nogen måde tage organisationerne til indtægt. Det forslag, der ligger på bordet, er som andre forslag, der kommer fra undervisningsministeriet, mit ansvar og mit ansvar alene.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen sagde også, at vi måtte huske på, at dette ikke kun drejer sig om deltidslærere, men at der også er mange lærere på heltid, som derfor er afhængige af de indtægter, der ligger her. Jeg vil godt sige, at fritidslovens grundprincip og den intention, der ligger bag loven, netop er, at den ikke skal fungere med en stor, fastansat lærerstab, men at man tværtom fra alle grene af samfundet, det være sig folkeskolelæreren eller tømrrersvenden, eller hvem man ellers kunne tænke, skulle kunne trække folk til, der ud fra deres erfaringsbaggrund skulle kunne undervise, og derved sikre, at der blev undervisning i et meget bredt spektrum af områder. Det er det, der har været baggrunden for loven. Man kan så diskutere, om man skal ændre denne intention, men man skal holde fast ved, at den fritidslov, vi har, og som fungerer for øjeblikket, altså har dette princip, denne intention.

Jeg er enig med fru Marianne Bentsen-Pedersen i – det er andre beklagelige faktorer, der formentlig har spillet ind her – at vi i de senere år har set en tendens til, at flere og flere har dette at undervise under fritidsloven som en væsentlig del af deres indtægt, nogle endda som den eneste indtægt. Jeg tror, det er folketinget bekendt, at der har været forskellige udgaver af det forslag, der nu ligger på bordet, og den sidste ændring gik netop ud på at tilgodese den gruppe, der har det som en væsentlig del af deres indtægt eller eventuelt som deres eneste indtægt. Sagen er, at de krav, der stilles her for at kunne opnå grundløn og anciennitetsløn, netop opfyldes af dem, der har det som en væsentlig del af deres indtægt, altså 500 timer om året, når vi sammenligner med, hvad timetallet er for andre. Hvis man ikke når op på 500 timers undervisning om året, så kan man dog vist næppe hævde, at det er folk, der har det som deres væsentligste beskæftigelse. Derfor har

[Undervisningsministeren]

vi altså ændret reglerne, således at de ikke blev ramt af besparelserne her.

Flere af ordførerne har været inde på, at der hersker usikkerhed omkring de opgjorte besparelser. Jeg har også selv nævnt det i forbindelse med nogle af de bemærkninger, jeg gjorde til de tidligere ordførere.

Jeg har altså her i de allersidste dage set nogle af disse opgørelser. DAUF har sendt noget ud, og også andre har reageret. Jeg har ikke haft mulighed for at regne disse ting igennem, men jeg vil gerne her sige, at hvis det viser sig – jeg skal ikke tage stilling til, om det gør det – at beregningsgrundlaget her ikke holder stik, så vil jeg være meget villig til at se på det, for jeg har ikke noget ønske om, at det partout skal være denne model, der skal være den endelige. Jeg har naturligt et ønske om, at det, som er min forpligtelse, nemlig den del af besparelserne, som påhviler mig, bliver opfyldt, men jeg vil være meget villig til at se på det, såfremt de i de allersidste dage fremkomne oplysninger i et eller andet omfang skulle vise sig at være rigtige. Jeg synes, at oplysningerne er så varierende, at det er meget svært. Det startede med, at jeg fik at vide, at det var 40 mill. kr. Det sidste tal, som jeg hørte her for en time siden, var, at det var 90 mill. kr. Kilden var det samme oplysningsforbund. Det siger lidt om, at andre beregninger end ministeriets er behæftede med lidt usikkerhed. Men jeg vil understrege, at det vil jeg selvfølgelig gerne være med til at se på.

Hr. Steen Folke var inde på betragtninger om, at lærerne ikke havde feriepenge, ikke var fast ansat osv. Det har jeg for så vidt svaret på med mine bemærkning om lovens intentioner.

Hr. Steen Folke havde også nogle bemærkninger om dette, at vi ophæver kravet om, at de unge skal følge 72 timer i ungdomsskolen, og så pludselig et uddannelsespolitisk spørgsmål i de bemærkninger, der står om 72 timers reglen. Jeg må beklage, at jeg må tage illusionerne bort, men her er faktisk ikke tale om grimme forsøg på at indføre korte uddannelsesmoduler, her er derimod tale om realitetssans.

Sagen er den, at hvis man ser på ungdomsskolerne, så ser man, at de unge melder sig 72 timer, for det skal de som betingelse for at kunne gå på ungdomsskolen. Heldigvis er interessen for at gå der

stor, og det fører til oprettelse af en lang række hold, hvor de til gengæld ikke kommer, for de er jo ikke pligtige til at være der. Rent faktisk deltager de ikke i undervisningen. De er interesserede i ét eller to fag, tager nogle flere, fordi de skal opfylde denne regel, men kommer rent faktisk ikke til undervisningen. Det er måske nok lidt kinesisk, at de skal skrive 72 timer på deres tilmeldingsseddel, når det i virkeligheden er et væsentlig mindre antal timer, de er interesserede i. Jeg tror ikke, at der set fra de unges side kommer noget som helst positivt ud af, at de står opført med 20 eller 30 timer mere end det, der var deres egentlige ønske og behov, og der ligger ikke nogen intentioner om at føre andre uddannelsespolitiske betragtninger ind i det.

Hr. Niels Andersen havde nogle betragtninger om, hvis jeg ikke hørte fejl, nogle procenttal for nedskæringerne på lønningerne. Nu var det meget kortfattet, hvad der blev sagt, og umiddelbart, som jeg hørte disse tal, vil jeg sige, at de hviler på et andet talmateriale end noget, jeg nogen sinde har set. Det er lidt svært at tage stilling til en så kortfattet udtalelse, men den tankegang, der lå i de bemærkninger, forekom mig ikke i nogen henseende bekendt.

Med hensyn til besparelsesforslagene har vi jo unægtelig hørt nogle af dem nogle gange før og også debatteret dem her. Dem er der ingen grund til at gå ind på. Men om det sidste forslag, om at nedsætte kravet til oprettelse af kurser fra 20 timer til et lavere antal, vil jeg sige, at det er givet, at der er en række områder, hvor man ikke har behov for 20 timer, men for et færre antal timer, men at forestille sig, at det skulle føre til en besparelse i sig selv, ville jeg være meget tøven over for. Sagen er, at der til gengæld vil dukke en række andre kurser op – hvor 14 eller 12 timer vil være passende, hvor meget nu kravet bliver – som i dag ikke bliver oprettet. Jeg tror, det er rigtigt, at der kunne spares nogle timer på nogle af de kurser, der kører i dag. Til gengæld tror jeg, at der ville dukke en lang række nye kurser op, så jeg tror ikke, at man skal se på det ud fra en besparelsestankegang. Det er muligt, at vi skal kigge på det ud fra andre tankegange, men besparelseelementet i det forslag er jeg meget skeptisk over for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus.
(Lovforslag nr. L 151. Fremsat 29/1 81).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Som allerede nævnt her i dag af fru Jytte Andersen har socialdemokratiet i samarbejde med forligspartierne påtaget sig den opgave af hensyn til den økonomiske situation at foretage visse besparelser også på undervisningsområdet. Derfor vil det være naturligt, at man prøver, når vi taler om studenterkurser, at se på, om situationen for disse kurser har ændret sig siden deres start. Det mener jeg nok at man må konstatere, fordi søgnin- gen til gymnasierne har været væsentligt stigende, siden de blev oprettet – den ligger i dag på omkring 33 pct. – og derudover har vi jo også fået HF-kurserne.

Disse ting finder jeg vi må tage med i overvejelserne lige så vel som den meget stærkt vigende tilgang af elever til disse kurser. Derudover mener jeg, det er rimeligt at tage med i denne sammenhæng, at vi samtidig ønsker at fastholde den udbygning af vores uddannelsessystem, vi hidtil har lagt op til. Skal det kunne lykkes, er det nødvendigt, at vi er parate til i visse situationer at foretage nogle justeringer.

På denne baggrund kan vi altså støtte dette forslag, der lægger op til en ændring af elevtallet på studenterkurser, således at der

skal være 18 elever i hver kursusklasse ved klassernes oprettelse, ligesom tilmeldingsfristen bliver fastsat til den 15. juni. Dog er der i helt særlige situationer mulighed for at give dispensation.

Jeg skal med disse meget få bemærkninger give udtryk for vores støtte til dette lovforslag, men samtidig lægge op til, at vi under udvalgsarbejdet er åbne over for at drøfte eventuelle småjusteringer.

Bertel Haarder (V):

Venstre er på dette område som på det område, der lige er blevet debatteret, i høj grad villigt til at drøfte besparelser og har da også ved skiftende behandlinger af foregående års finanslove og indeværende års finanslov stillet forslag om besparelser. Når vi kan konstatere, at nogle af disse kurser kører med hold, som er langt mindre end de hold, man normalt kører med i den offentlige skole, kan vi godt se behovet for, at man gør noget ved det, for at driftsudgifterne pr. elev kan blive nogenlunde som i den offentlige skole.

Men her skal man huske én ting, nemlig at et studenterkursus er 2-årigt, og at der ofte ikke er noget sparet ved at jage nogle fra et studenterkursus over i et 3-årigt gymnasium. Det var jo derfor, vi ved fælles hjælp fik ministeren til at opgive de tanker, der blev udspre- dt i efteråret med hensyn til studenterkurserne. Spørgsmålet er, om det i virkeligheden er noget lignende, der sker her; om det, der lægges op til, kan vise sig for en dels vedkommende at være lige så uklogt som det, der oprindeligt blev lagt op til, nemlig at man simpelt hen reducerer udbuddet på kursusområdet – med det resultat, at folk går over på gymnasieområdet. Det vil venstre være meget opmærksomt over for, for hvis det er tilfældet, spares der jo ikke noget.

Vi vil altså gerne gå med til at hæve minimumskravene. Der er et klart tilsagn fra os på det felt. Men når det gælder tidspunktet, den 15. juni, mener vi, det er helt uantageligt i betragtning af, at elever, som får afslag, pludselig kommer i den situation at skulle tage stilling til: hvad skal jeg nu? De får måske den gode idé: ja men jeg kunne da tage en studentereksamen på kursus. Det skal de have lov til så sent som muligt. Man må ikke